

Var finns de bärande idéerna för framtidens gård? Kraften och nytänkandet? Där mötesplatsen är öppen för alla. Fritidsvetaren och författaren Hans-Erik Olson har spanat. Det blev en resa med många infallsvinklar. Tidigare artiklar: Centrumvillan i Sundsvall (1/02), Söråkers Folkets Hus i Timrå och Svågadalens Folkets Hus i Hudiksvall (2/02), Metropoli i Halmstad (3/02), Föreningarna Trädet och Skådespelet i Örebro (4–5/02), Fritidslantgården Galaxen i Göteborg och allaktivitetshuset Kultverket i Herrljunga (1/03), Allaktivitetshuset i Haugesund (2–3/03), Velföreningar och dugnad – stärker norska gräsrotter (4/03), Kommunala allaktivitetshus i varje stadsdel – i Stavanger (5/03), Allaktivitetshus i Danmark (1/04), Från sockenstuga till allaktivitetshus. (2–3/04), Bygdegårdar exempel på sambrukstanken (4/04).

SERVICEHEMMET SOM BLEV ALLAKTIVITETSHUS

DET FINNS MÅNGA FÖRDOMAR SÅVÄL INOM UNGDOMSVERKSAMHETEN SOM INOM ÄLDREVÅRDEN. INOM BÅDA FINNS FÖRESTÄLLNINGEN OM ATT OLIKA ÅLDERSGRUPPER MÅSTE HÅLLAS ISÄR – ATT UNGA OCH GAMLA BEHÖVER VÅRDAS OCH LEDAS. ALLAKTIVITETSHUSET LOKET BRYTER MOT DESSA FÖRESTÄLLNINGAR OCH PEKAR JUST DÄRFÖR PÅ FLERA INTRESANTA UTVECKLINGSVÄGAR FÖR DEN KOMMUNALA FRITIDSPOLITIKEN. TEXT & FOTO HANS-ERIK OLSON

Allaktivitetshuset Loket i Emmaboda är något så märkligt som ett servicehem för pensionärer där personal och äldre tröttnade på ålderssegregationen. Därför har man öppnat upp huset även för andra åldersgrupper än äldre. Verksamheten fick en skjuts framåt tack vare utvecklingspengar från Socialdepartementet då Anneli Djerf fick möjlighet att genomföra sina intentioner om ett hus för alla, mitt i Emmaboda.

Nu består verksamheten av studiecirklar, gymnastik, kulturella möten, skapande verkstad, bastu, babycafé, IT-Café och öppen förskola. Studiecirklar för dementa och stöd för barn och ungdomar med funktionshinder finns också i huset.

Verksamheten har hela tiden haft ett starkt stöd från alla politiker i socialnämnden. Kommunens plan för socialtjänsten genomsyras av tron på alla människors förmåga att ta ansvar för sitt eget liv. Kommunens uppgift blir att stödja och utveckla denna förmåga. En annan grundpelare i socialtjänstplanen är människors möjligheter att få leva ett aktivt liv i samvaro med andra. Det gäller alla åldrar.

I Emmaboda driver vi egentligen ingen vård, utan omsorg, säger Stig-Ove Andersson (s) ordförande i socialnämnden. Ser man bara till det sjuka, så får vi mer problem, framhåller Stig-Ove.

Anneli Djerf, ledare för utvecklingsprojektet fyller i: Vi är en resurs som skall försöka lyfta de människor som kommer hit. Vi är inga fixare. Utgångspunkten för vårt arbete är besökarnas intressen och behov. Vi kan köra igång verksamheter, men sedan måste deltagarna själva klara av att driva den vidare. Då får de utveckla sin initiativförmåga och sitt självförtroende, känna sig nyttiga och bli sedda som människor. Själva arbetar vi på att bli obehövliga.

I LOKET SKAPAS en förtroendefull miljö där alla åldrar – från bebisar till 90+ vistas samtidigt. Detta skapar positiva möten. Barnen öppnar dörrarna för äldre som sitter i rullstol och äldre hjälper barn och ungdomar med läxorna.

Ibland lyckas vi till och med skapa åldersintegrerad verksamhet. Under fotbolls-VM samlades unga och gamla, svenskar och invandrare framför tv:n, berättar Anneli. För en tid sedan hade skolan en temadag om skolan kring förra sekelskiftet. Då kom pensionärerna och berättade hur det var att gå i skolan på deras tid. Mötet blev positivt för bägge parter.

För några år sedan körde vi igång singelträffar för ensamma vuxna. Redan vid första träffen kom drygt 20 personer i

Anneli Djerf: Vi är en resurs som skall försöka lyfta människor.

Stig-Ove Andersson: Ser man bara till det sjuka, så får vi mer problem.

åldrarna 35–90. Vi ordnade det första mötet, men sedan har deltagarna tagit över aktiviteten, berättar Anneli. En annan gång ville en kvinna börja med stavgång. Vi utlyste aktiviteten och nu är det ett 20-tal 55+ som regelbundet träffas och går stavgång. Vi knyter samman människor med gemensamma intressen.

I Emmaboda har vi ett socialt synsätt, säger Stig-Ove. Vi försöker se till människors behov och då blir kvaliteten i verksamheten viktig. Vi politiker får inte bara stirra oss blinda på kostnader och ekonomi, säger han uppfordrande.

Vi vet från enskilda fall att vi handlar rätt. För några år sedan kom en yngre man hit med psykiska problem. Vi gav honom uppgifter som gjorde att han växte. Nu är han en klippa för oss alla i Loket, berättar Anneli.

För dementa äldre har vi studiecirkel med kvalificerade ledare, berättar Stig-Ove. Med rätt stimulans kan även svårt dementa utveckla sina resurser. Vi kan på goda grunder anta att vårt synsätt och verksamhet minskar vårdkostnaderna för kommunen, men vi har så svårt att handfast visa att så är fallet. Vi skulle behöva forskning på det här området.

Till Loket kommer cirka 150 besökare i olika åldrar varje dag. När jag är på besök en måndag eftermiddag i oktober sitter två pojkar i yngre tonåren framför datorerna i IT-café. Den tredje datorn är upptagen av en pensionär. I Loket kan föreningarna hyra lokaler för sina möten.

DET FINNS ÄVEN en fritidsgård i Emmaboda. Den drivs av bildningsförvaltningen och är både lokal- och verksamhetsmässigt integrerad med skolan.

Det är svårt att få vuxna till gården, berättar Joachim Axels-

son, fritidsledare på skolan. När ungdomarna lämnar högskolan är de färdiga med både skolan och fritidsgården.

Vi har även behov av rastverksamhet på skolan, säger Märith Klang rektor på skolan. Dessutom vill vi gärna att ungdomarna stannar kvar i skolhuset under skoltiden, så att de inte missar lektionerna.

Någon motsättning mellan fritidsgården och Loket finns därmed inte. Det är naturligt att ungdomsverksamheten ligger i skolan. Då kan också ett effektivare samarbete byggas upp mellan skolpersonal, fritidspedagoger och fritidsledare. Det blir fler vuxna i skolan under dagtid.

Emmaboda är indelad i fem hemtjänstområden. Nu skall vi sprida erfarenheterna från Loket även till de andra, säger Anette Söderberg, enhetschef för hemtjänsten. I ett område har vi redan kommit igång i samarbete med Hyresgästföreningen. I ett annat projekt försöker vi starta upp ett samarbete med skolan.

I Loket har personal och ledning klart för sig att det inte bara är ungdomar som behöver växa och få nya intryck. Detta är ju egentligen den teoretiska grunden till ett hus för alla. I Loket har man också förstått att om människor skall kunna växa, måste de ta ansvar för sina egna liv. Personalen är inga »fixare« eller »fritidsledare«, men erbjuder möjligheter till aktivitet. Det är grundfilosofin i animationspedagogiken. Loket grundar sig på ett medvetet och professionellt tänkande bland både politiker och personal.

Projektpengarna är förbrukade för länge sedan men Loket är inget vanligt projekt som förväntas ta slut när projektpengarna är det. Hoppas jag.